

αφίξεως του 542 συντ. εϋζ., όποτε θ' ανέλαμβάνετο επίθεσις προς ανακατάληψιν του Τζεντίς.

Μάχη Χάν (14 8/βρίου). Μέχρι της μεσημβρίας της 11 'Οκτ. ουδέν εξαιρετικόν συνέβη. Από της μεσημβρίας όμως άσυνήθεις κινήσεις των τουρκικών δυνάμεων παρατηρούντο εις τὰ περι τόν υδρομόλυν ύψώματα. Περί την 15 ώρ. εθεάθησαν δύο μεγάλαι τουρκικαί φάλαγγες, κατευθυνόμεναι εκ Τ. προς τὰς γραμμάς της ελληνικής παρατάξεως. άναγνώρισται δε της ήμιλαοχίας, ύποστρηζομένης υπό λόχου του 2ου συντάγματος πεζικού, άχθείσα πέραν των ελληνικών προφυλακών, έξηκρίβωσεν ότι τὰ περι τόν υδρομόλυν ύψώματα κατέονται Ισχυρώς υπό των Τούρκων. Κατά τὰς μεταμεσημβρινάς ώρας εις Λίτζα. ή διάταξις των ελληνικών δυνάμεων ήτο ή ακόλουθος: "Εν τάγμα του 2ου Σ. Π. επί των ύψωμ. Ν. Τσελετκασέ (περί τὰ 4 χλ.μ. Β. Χάν) μέχρι του ποτ. "Ετερον τάγμα του αυτού συν]τος επί των ύψωμ. Δ. 'Ασαζλά (δεξιά όχθη του ποτ.) μέχρι του ποτ. Είς λόχος του συν]τος τούτου περί τὰ 1500 μ. Α. Χάν. Το υπόλοιπον του 2ου Σ. Π. περί τὰ 1000 μ. Β. Χάν. Είς την διάθεσιν του 2ου Σ. Π. ή ΧΙΙΙβ Μ.Ο.Π. "Εν τάγμα του 3ου Σ. Π. έν προφυλακαίς εις Λίτζα. Τὰ υπόλοιπα τμήματα της Μερ., μάχιμα και μη, περί το Χάν. Περί την 16 ώρ., όποτε πλέον ειχον πλησιάσει αι προαναφερθείσαι δύο τουρκικαί φάλαγγες έξεδηλώθη επίθεσις έφ' όλου του μετωπου των προφυλακών του 2ου συντ. πεζ. "Η πρώτη αύτη τουρκ. επίθεσις συνετριβή μετά δίωρον, κατοπιν της έπιμονής των έλλ. δυνάμεων, αίτινες έρρωμένως έχράτουσαν τὰς θέσεις των. Λόγω όμως των διακεκομμένων και κεκαλυμμένων του έδάφους, ιδία Α. Χάν (άκρον δεξιόν της έλλην. παρατάξεως), εϋθύς άμα τη έναρξει της τουρκικής επίθεσεως, έστάλη έν τάγμα του 3ου συντ. πεζ. εις θέσεις περί τὰ 3 χλ.μ. Α. Χάν, ίνα έμποδισή πάσαν έκείθεν διείσδυσιν των Τούρκων, έπεκτείη τὰς προφυλακάς του 2ου Σ. Π., ένδεχομένως δε ενεργήσῃ άντεπίθεσιν κατά του άριστερου του αντιπάλου. Παρά την συντριβήν της επίθεσεως, οι Τούρκοι έναρξησαν διαδοχικάς τολυάτας κατά την διεσκειαν της νυκτός (14—15 'Οκτ.) και ήδυνήθησαν μάλιστα να διασδώσωσι μεταξύ του άκρου δεξιού των προφυλακών του 2ου Σ. Π. και του άποσταλέντος, ως άνωτέρω έλέχθη, τμήματος του 3ου Σ. πεζικού, να φθάσωσι δε εις άπόστασιν περίπου χιλιόμετρον από του σταθμού διοικήσεως της ΧΙΙΙ Μεραρχίας, κειμένου περί τὰ 500 μ. Νοτιώς Χάν. Επανειλημμένοι έφοδοι των Τούρκων κατά των ελληνικών θέσεων ιδία κατά του δεξιού των προφυλακών (1500 μ. άνατολικώς Χάν), συνετριβήσαν διά άντεπίθεσεων. Παρ' όλα ταύτα οι Τούρκοι έπέμεναν εις τὰς επίθεσεις των, ως επανέλαβον μετά μεγαλυτέρου πεισματος. Προ της σοβαρότητος της καταστάσεως ταύτης, το ΙΙΙ τάγμα του 3ου συν. πεζ. διατάσσεται περί το μεσονύκτιον να κινηθή έπιθετικώς, άπειλούν το δεξιόν των έπιτιθεμένων τουρκικών δυνάμεων. "Η επίθεσις του τμήματος τούτου, ενεργηθείσα μετά θαυμαστής όρμης, έν συνδυασμῳ μετά άντεπίθεσεως όλοκλήρου του άριστερου της ΧΙΙΙ μερ., επέφερε την άποσύνθεσιν και ύποχώρησιν του αντιπάλου, όστις περί τὰς πρωινάς ώρας έγκατέλιπε πάσαν έπιθετικην έναρξιν, ύποχώρησας προς την κατευθύνσιν Τ., υπό την κάλυψιν άσθενών όπισθοφυλακών έξ άτάκτων κατά το πλείστον.

Την πρωίαν της 15ης 'Οκτωβ. αι γραμμαί προφυλακών της ΧΙΙΙ μερ. ήχησαν εις το ύψος του υδρομόλυν (Β. 'Ερδομιούς) άπωθηθέντος τουρκ. τμήματος, κατέχοντος τὰ περίξ ύψώματα, άπερ τμήμα κατέλιπε 4 πολυβόλα, 6 κτήνη και 15 αιχμαλώτους εις χειράς των 'Ελλήνων. Κατά την μάχην ταύτην (14—15 8/βρίου) οι 'Ελληνες έχον νεκρούς 1 άξιωματικών και 15 όπλίτας, τραυματίας δε 45 όπλίτας. Οι Τούρκοι έγκατέλιπον επί του πεδίου της μάχης περί τὰ 200 πτώματα. Αι εις τραυματίας άπόλοιαι τούτων, κατά τὰς όμολογίας των χωρικών, ήσαν βαρύταται. Οι 'Ελληνες συνέλαβον 110 τραυματίας, έν οις και τόν διοικητήν τμήματος άτάκτων, όπερ κατά την διάρκειαν της μάχης εισέδυσε διά του δεξιού των προφυλακών εις τὰ νώτα και έγκατεστάθη επί της άμαξιτής όδου εις το ύψος Γενή Κιοί, ίνα άποκόψη ένδεχομένην ύποχώρησιν της ΧΙΙΙ μερ. προς Ούσακ. Περί την μεσημβρίαν της 15 'Οκτωβ. αφίκετο εις Χάν και το 542 συντ. εϋζ. της ΧΙΙΙ μερ., οϋτινος τὰ δύο τάγματα μετά της διοικήσεως του συν]τος έκκινήθησαν διά της όδου Ούσακ—Γκούνει—Χάν, το δε τρίτον διά της άμαξ. όδου Ούσακ—Τ. "Εν των ταγμάτων του συντ. τούτου διατάχθη μέχρι της μεσημβρίας της 16 'Οκτωβ. ν' άντικαταστήσῃ το ΙΙ3 Σ. Π., όπερ ειρίσκειτο εις το δεξιόν της παρατάξεως της μεραρχίας. ίνα οϋτω, έλευθερούμενον, επανέλθῃ εις το συντ. του, όπερ εϋρίσκειτο επί της δεξιάς όχθης του ποταμού. Προσέτι το 542 συντ. εϋζ. έλαβε διαταγήν να άποστείλῃ άναγνωρίσεις προς Βακούφ, ένθα ήπληξεν ή πληροφορία ότι, κρύπτονται ομάδες αναρτών. "Εκ των συλληφθέντων υπό της ΧΙΙΙ μερ. αιχμαλώτων έπληροφορήθη αύτη, ότι αι έπιτεθείσαι την 11—18 'Οκτωβ. τουρκικαί μονάδες άπετέλων ομάδα μερ. υπό διοικητήν τόν 'Αλή Φουάτ πασά. Αύται περιελάμβανον: α) την 61ην μερ., δυνάμει 2000—2500 άνδρων, εκ τριών σ]των (159, 171, 190) μετά 2 πυροβόλων των 10,5, 4 των 7,5 πεδιών και 4 όρεινα τσιούτα. β) Την ΧΙην μερ., άποτελομένην εκ των 126, 127 και 189 συντ. πεζ. μετά 2 πυροβόλων των 10,5, 4 πυρ. των 7,5 πεδιών και 2 όρειβατικών τοιούτων, συνολικής δυνάμεως 2500 περίπου άνδρων. γ) Τάγμα έφόδου δυνάμει 200—250 άνδρων. δ) Το 168 συντ. πεζ., δυνάμει 1800 περίπου άνδρων και ε) 2090 περίπου άτάκτους υπό τόν 'Ετέμ μπέην, όν 400 πεζοί και 1500 έφιπποι.

Ανακατάληψις του Τ. Την 16 'Οκτωβ. έλήφθη εις την ΧΙΙΙ μεραρχίαν διαταγή του Α' Σ. Σ., δι' ης διατάσσοντο τὰ ακόλουθα σχετικώς με την ανακατάληψιν του Τ., περί οϋ άλλωστε ύπήρχε προγενεστέρα διαταγή: "Η ΧΙΙΙ μερ., ένισχυμένη υπό πεδ. πυρ]χίας

και δύο όρειβ. πυρ. της ΙΙ μεραρχίας, αφιχθεισών έξ Ούσακ, θ' ανέλαμβανε το ταχύτερον, ως θα καθίστατο δυνατόν, άντεπίθεσιν με σοποδόν την διάλυσιν των τουρκικών δυνάμεων και ανακατάληψιν των άρχικών της θέσεων. "Εν περιπτώσει καθ' ήν έπετύγχανεν, έλάμβανεν έντολην να καταδιώξῃ τὰς τουρκικάς δυνάμεις 10 χλμ. πέραν των άρχικών θέσεων, εις άς ώφειλε να επανέλθῃ μετά την καταδίωξιν. Διά της ίδιας διαταγής διατάσσεται ή ΙΙ μερ., ίνα, αφίνουσα τάγμα φρουρήσεως της σιδηροδρομικής γραμμής και δυνάμιν του Κέντρου 'Αντιστάσεως Γκιουμπέκ, αναλάβῃ ως τάχιστα διά των ύπολοίπων υπό τὰς διαταγὰς της δυνάμεων επίθεσιν εις τόν τομέα της, με σοποδόν την άπόθνησιν και καταδίωξιν των Τούρκων μέχρι Μτανάς, μεθ' ήν θα επανήρχετο εις τὰς θέσεις της. "Επίσης διατάσσεται το άπόσπασμα Ζήρα, ίνα, άμα τῷ πέρασι της συγκεντρώσεως του, τεθῇ άμέσως εις κίνησιν και έπιτεθῇ διά Γκιουμπέκ προς 'Αζαοτζά και Κίρκα. Κατόπιν της διαταγής ταύτης, ή ΧΙΙΙ μερ., διέταξε την 17 'Οκτωβ., όπως ή Α. του ποτ. δυνάμει του 2ου Σ. Π., άντιζαριστωμένη υπό τμήματος του 3ου Σ. Π., μετασταθμεύσῃ εις Τσελετκασέ εις τρόπον, ώστε τούτο δλόκληρον, μετά της ΧΙΙΙβ Μ.Ο.Π., να εϋρίσκηται Α. του ποτ. "Επίσης διατάχθη το 542 Σ. εϋζ., ίνα μετά της παρ' αύτῳ όρ. πυρ]χίας της ΙΙ μεραρχίας προσθηθῇ και καταλάβῃ το χωρίον Φουρντάν. Διά των μετακινήσεων τούτων έπετεύχθη διάταξις της ΧΙΙΙ μερ., καθ' ήν το 542 Σ. εϋζ. κατείχε το άκρον δεξιόν, το 3ον Σ.Π. το κέντρον και το 2ον Σ. το άριστ. Αι μετακινήσεις αύται έπραγματοποιήθησαν έντός της 17ης 'Οκτ., περί το έσπέρας της οποίας έξεδόθη ή κάτωθι δι]γή της Μερ., δι' ης καθορίζεται ο τρόπος ενεργείας της διά την ανακατάληψιν του Τ. "Η προέλασις ώρίσθη διά την πρωίαν της 18ης 'Οκτ., καθ' ήν θα έπεδιώκετο ή αύθημερόν κατάληψις των άντιζευμενικών σοκοπών. Διά την περιπτωσιν καταδιώξεως καθωρίσθη, ότι αύτη, εάν παρουσιάζετο άνάγκη, θα έσυνεχιζέτο αύθημερόν ή την επομένην (19 'Οκτ.) επί βάθους 10 χλμ. πέραν του αυχένος Τζεντίς, μεθ' ο τὰ τμήματα θα επανήρχοντο εις τόν αυχένα. Διά την πραγματοποίησιν της έπιχειρήσεως ταύτης, έσχηματίσθησαν αι εξής φάλαγγες: 1) φάλαγξ συν]χου Πλαστήρα, έχοντος υπό τὰς διαταγὰς του το 542 συντ. εϋζώνων, όρειβ. πυρ]χίαν της ΙΙας Μερ., πυροβ. της ΧΙΙΙα Μ.Ο.Μ., τμήμα συζυγ. κτλ. Είς την φάλαγγα ταύτην εδόθη έντολη να έκκινήσῃ εκ Φουρντάν την 5ην ώρα της 18 'Οκτ., με γενικην κατευθύνσιν διά Γκιουμπέκ και Καντιόγλου, ν' ανατρέψῃ τὰς πρό αύτης τουρκικάς δυνάμεις και να προσβάλῃ το άριστερόν των επί του αυχένος τυχόν έγκατεστημένων τοιούτων. Κατά την κίνησιν της, ώφειλε να καλύπτῃ το δεξιόν της πλευρον και ειδικώς εκ των κατευθύνσεων Μουράτ και Κεϋκλάρ. 2) Φάλαγξ συν]χου Κονδύλη, έχοντος υπό τὰς διαταγὰς του το 3ον συντ. πεζ. (μειον λόχου), μίαν πυρ]χίαν της ΧΙΙΙ Μ.Ο.Π. και μίαν πεδ. τοιούτην και την ήμιλ. της Μεραρχίας. Διετάχθη ή φάλαγξ, όπως, έκκινούσα εκ της διασταυρώσεως των όδων Χάν—Τ. και Χάν—Σιμλί, την 5.30 ώραν της 18 'Οκτ. με άξονα ενεργείας την άμαξ. όδον Χάν—Τ.—Αύχην ΒΑ. του Τ., προσβάλῃ τους Τούρκους κατά μέτωπον. Το 3 Σ.Π. εδδει να αφήσῃ εις Χάν ένα λόχον του, όστις μετά της Διλοχίας Μηχανικού θα ανέλαμβανε την ασφάλειαν του Χάν. 3) Φάλαγξ άντ]χου Κων]τινου, έχοντος υπό τὰς διαταγὰς του το 2ον συντ. πεζ., την ΧΙΙΙ β' Μ.Ο.Π., ητις έλαβεν έντολην να εκκινήσῃ εκ Τσελετκασέ την 5ην ώρα της 18 'Οκτωβ., με γενικην κατευθύνσιν διά των Α. άντερεισμάτων του "Ακ Ντάγ και Μυρϊ 'Ογλου και ν' ανατρέψῃ τὰς πρό αύτης τουρκικάς δυνάμεις, προσβάλουσα το δεξιόν των επί του αυχένος τυχόν έγκατεστημένων τοιούτων. "Η φάλαγξ αύτη έλαβε προσέτι την έντολην να καλυφθῇ εκ της κατευθύνσεως 'Ιντίς, ένθα να αφήσῃ και σταθεράν πλαγιφυλακήν. "Εν συνόψει ο έλιγμός της ΧΙΙΙ Μερ. διά την ανακατάληψιν του Τ. και του Α. τούτου αυχένος συνίστατο εις επίθεσιν κατά μέτωπον και υπερθέρασιν των δύο πτερυγών της τουρκικής παρατάξεως. "Εκωνοίσθησαν προς τούτους αι διατάξεις, αίτινες θα έλαμβάνοντο μετά την κατάληψιν του Τ. και του αυχένος. Συμφώνως προς ταύτας, ή φάλαγξ Πλαστήρα θ' ανέλαμβανε την άμυναν της κορυφογραμμής από της δημοσίας όδου και Α. ταύτης. "Η φάλαγξ Κωνσταντινου την άμυναν της κορυφογραμμής από της δημοσίας όδου (μη συμπεριλαμβανομένης) και Α. ταύτης, με την σταθεράν πλαγιφυλακήν του 'Ιντίς, αναλαμβάνουσαν τὰς προφυλακάς του 'Ιντίς. "Η φάλαγξ Κονδύλη, ως γενικη έφεδρεία, υπό τὰς άμέσους διαταγὰς του Διοικητού της Μεραρχίας εις χωρον Ν. του αυχένος. Την πρωίαν της 18 'Οκτ. ή Μεραρ. έτέθη έν κίνησει, έχουσα τὰς άνωτέρω καθορισθείσας διατάξεις. Περί την 12 ώραν κατελήφθη το Τ. ακολούτως. "Ο ΒΑ. του Τ. αυχην κατελήφθη μετ' άνταλλαγην όλίγων πυροβολισμών μεταξύ των τμημάτων των έλληνικών έμπροσθοφυλακών και μικρών τουρκικών όπισθοφυλακών, του όγκου των τουρκικών δυνάμεων άποσυρθέντος προς Κιουτάχειαν. Αι φάλαγγες έγκατεστάθησαν εις τὰς θέσεις των, συμφώνως προς τ' άνωτέρω καθορισθέντα. Την πρωίαν της 19 'Οκτ. άπόστ. άναγνωρίσεως, άχθέν μεχρι των χωρίων Γκούνει, Σουσοϋς, 'Ερντι Κεϋπί και Γιουνουσλάρ επανήλθε, χωρίς να συναντήσῃ αντίπαλα τμήματα. "Εξαοφασθησιν ήδη της όριστικής κατάληψεως των περι τόν αυχένα Τ. θέσεων, αι μονάδες της ΧΙΙΙ Μεραρχίας έλαβον μέχρι της έσπέρας της 20ης 'Οκτωβριου τὰς εξής διατάξεις: Το 542 συν. εϋζ., μία πεδ. πυρ]χία και μία όρειβ. έγκατεστάθησαν άμυντικώς επί του αυχένος ΒΑ. του Τ. "Εν τάγμα του 3ου συν]τος πεζ. μετά όρ. πυρ]χίας εις τόν αυχένα 'Ιντίς. "Εν τάγμα του αυτού συν]τος έν επισταθμεία εις 'Ακτσέ 'Αλάν. Το υπόλοιπον του συν]τος μετά της διοικήσεως του Τ. "Εν τάγμα του 2ου συν]τος πεζ. έν προφυλακαίς εις τὰ Α. του Τ. ύψώματα. "Εν τάγμα του αυτού συν]τος μετά της διοικ. του συντ. εις το χωρίον Φουρντάν, το δε ύπολειπόμενον τάγμα εις Χάν, διά την ασφάλειάν του. "Η